

***HUR MYCKET SATSAS PÅ FRITIDSGÅRDAR
(öppen verksamhet)
ÅR 2002 JÄMFÖRT MED 1981 OCH 1990?***

av

Ulf Blomdahl, Stig Elofsson och Jari Öhman

***Forskningsenheten
Föreningsavdelningen***
IDROTTSFÖRVALTNINGEN

Socialhögskolan
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE
STOCKOLMS UNIVERSITET

Förord

Forskningsenheten vid idrotts- och kulturförvaltningarna genomför kontinuerligt studier omkring ”Resursutnyttjande och effekter av offentligt driven eller understödd verksamhet på fritidsfältet”. Studierna genomförs oftast tillsammans med docenten Stig Elofsson vid institutionen för socialt arbete.

Den här skriften har utarbetats av undertecknad tillsammans med Elofsson och utredningssekreteraren Jari Öhman vid föreningsavdelningen.

En rad personer har hjälpt till med den här skriften. Ett speciellt tack vill vi framföra till Anita Andersson, Per Johansson, Monica Norefeldt, Steinar Olsen och Ingrid Wi-degren.

För innehållet i rapporten ansvarar vi författare gemensamt.

Stockholm den 6 november 2002

Ulf Blomdahl
Forskningsledare
Idrotts- och kulturförvaltningarna

© Författarna

ISBN 91-86768-70-0

Hur mycket satsas på fritidsgårdar nu jämfört med tidigare?

Kommunfullmäktige har gett idrottsnämnden i uppdrag att både följa upp och utvärdera fritidsgårdsverksamhet, kvartersgårdsverksamhet, parkleksverksamhet och fältverksamhet för barn och ungdom som bedrivs av stadsdelsnämnderna.

I den här korta rapporten visar vi hur mycket pengar staden satsar på fritidsgårdsverksamhet (öppen verksamhet) 1981, 1990 och 2002.

Ekonomerna Britt-Marie Rickmer på dåvarande fritidsförvaltningen gjorde 1990 tillsammans med forskningsenheten en sammanställning över hur mycket pengar staden satsade på fritidsgårdsverksamhet 1981¹. Med fritidsgård avsågs då fritidsgård, kvartersgård samt annan öppen verksamhet för i huvudsak tonåringar.

Under 1990 gjorde forskningsenheten en sammanställning över hur mycket pengar staden 1990 satsade på fritidsgårdsverksamhet och annan fritids- och kulturverksamhet². Definitionen på fritidsgård är den samma som 1981, dvs en öppen fritidsverksamhet för i första hand tonåringar.

Utredningssekreteraren Jari Öhman har sammanställt hur mycket pengar staden 2002 genom sina stadsdelsförvaltningar satsar på öppen verksamhet³. Definitionen av fritidsgård är densamma som 1981 och 1990, dvs en öppen verksamhet för i första hand tonåringar. Inom begreppet öppen verksamhet faller i dag det som kallas fritidsgård, ungdomsgård, kvartersgård, Ungdomens Hus o dylikt.

De kostnader som vi redovisar för fritidsgårdsverksamhet 1981 och 1990 innehåller mycket små eller inga felkällor alls. Detta främst beroende på att verksamheten var samlad i en central förvaltning, dvs fritidsförvaltningen. Den centrala förvaltningen budgeterade så att man exakt kan följa hur mycket pengar som gick till fritidsgårdsverksamhet, parklek, Vår Teater osv. Stadsdelsförvaltningarna har 2002 inte alltid samma indelningsgrunder i sin budget som den centrala förvaltningen hade tidigare. Den öppna verksamheten har t ex i något fall budgeterats tillsammans med någon annan verksamhet. Man särskiljer alltså inte exakt öppen verksamhet från annan verksamhet, vilket innebär att vi i något fall tvingats skatta kostnaderna för den öppna verksamheten. Detta kan leda till mindre fel, men totalt sett är dessa små.

I den här skriften redovisar vi alltså hur mycket pengar Stockholms stad satsat på öppen verksamhet vid tre olika tillfällen med hänsynstagande till inflationen. Vi redovisar nettoutgifter, dvs stadens bruttosatsningar minus intäkter.

¹ Rickmer, B-M, **Sammanställning 90-10-27**.

² Blomdahl, U, **PM angående offentligt resursutnyttjande på fritidsområdet**.

³ Öhman, J, **Redovisning av fritidsgårds-kvartersgårds-parkleks- och fältverksamhet i Stockholms stad 2002**.

Resultaten visar (se tabellerna 1-3) att det skett en kraftig minskning av stadens satsningar på öppen verksamhet oberoende av om man ser till de totala satsningarna eller ställer dessa i relation till antalet ungdomar i åldersgruppen 13-19 år.

Någon kanske undrar om nedskärningarna på öppen verksamhet kompenseras av ökade satsningar på parklek, fältverksamhet osv. Så är inte fallet vilket visas i Öhmans undersökning⁴. I dag satsar staden genom sina stadsdelsförvaltningar 55% mindre på parklekar och 33% mindre på fältverksamhet jämfört med 1990⁵.

Man kan också fråga sig om inte staden istället valt att öka satsningarna på den fritidsverksamhet som hemgårdar, Fryshuset eller X-ist driver⁶. Så är heller inte fallet. Fryshuset har jämfört med 1990 korrigerat för inflationen ungefär lika stora bidrag från idrottsförvaltningen i dag som tidigare⁷. Även X-ist får i dag ungefär lika stora bidrag som 1997⁸. Hemgårdarna har däremot fått en minskning av anslagen⁹.

Hur har då stadens satsningar på annan verksamhet på fritidsfältet, t ex idrott och kultur, utvecklats över tid. Vi kommer i en separat skrift att visa detta. I tabell 3 kan vi dock redovisa hur stadens satsningar på kulturskolan utvecklats sedan 1990 jämfört med öppen verksamhet. I dag består kulturskolan av musikskolan, Vår Teater,

⁴ Öhman, J, **Redovisning av fritidsgårds-kvartersgårds-parkleks- och fältverksamhet i Stockholms stad 2002.**

⁵ Några jämförbara siffror för parklek och fältverksamhet sedan 1981 kan vi tyvärr inte redovisa just nu.

⁶ Utöver generella anslag från dåvarande fritidsnämnden och nu idrottsnämnden erhåller (kan erhålla) hemgårdar (stadsdelsförvaltningarna beslutar om anslaget), Fryshuset och X-ist bidrag för sina studiecirkel, skolverksamhet och barnstugeverksamhet. Dessutom kan de erhålla/erhåller statliga projektpengar, bidrag från privata bidragsgivare, lokalt och statligt aktivitetsstöd osv. Om dessa bidrag har minskat eller ökat ligger utanför vårt uppdrag att undersöka nu.

⁷ Fryshuset fick 1990 4 207 000 kr i generella bidrag av fritidsförvaltningen. I 2001 års penningvärde motsvarar det 5 412 000 kr. Idrottsförvaltningens generella bidrag till Fryshuset är för år 2002 5 500 000 kr. Fryshusets bidrag har ökat med 2% under perioden.

⁸ 1997 fick X-ist av kultur- och idrottsförvaltningen 2 500 000 kr. Det motsvarar i 2001 års penningvärde 2 595 000 kr. 2001 fick X-ist 2 500 000 kr i bidrag från idrottsförvaltningen. Bidraget har alltså sedan 1997 reellt minskat med 4%. År 2002 får X-ist 2 800 000 kr (Generellt bidrag + projektbidrag för en fritidsledare) av idrottsförvaltningen. Jämför vi 1997 med 2002 ser vi att X-ist får en viss ökning, + 8%, av bidragen från idrottsförvaltningen. Startåret 1996 fick X-ist 4 miljoner kronor av staden. I 2001 års penningvärde motsvarar det 4 173 262 kr. Jämför vi anslaget 2002 med startåret 1976 har X-ist fått en minskning av sina anslag med 33%.

⁹ Hemgårdarna fick i 1990 års penningvärde 8 553 000 kr (administrativa bidrag + lokalbidrag + bidrag till öppen verksamhet). I 2001 års penningvärde motsvarar det 11 003 562 kr. 2001 har hemgårdarna ett bidrag på omkring 7 500 000 kr. Stadens bidrag till hemgårdarna har alltså minskat med 32% under perioden. Under perioden har dock en hemgård, Mariebergsgården, lagts ner. Anslagen till hemgårdarna 1990 exklusive anslaget till Mariebergsgården var i 1990 års penningvärde 6 752 782 kr. Detta motsvarar i 2001 års penningvärde 8 687 553 kr. Hemgårdarna har med detta sätt att räkna fått en minskning av bidraget med ungefär 13%.

Bild&Form och Dans. Resultaten visar att det inte skett något minskning när det gäller satsningar på kulturskolan från 1990 till 2002.

I tabell 1 redovisas Stockholms stads satsningar på öppen verksamhet 1981 och 2002.

Tabell 1. Nettokostnader (Mkr) i 2001 års penningvärde för öppen verksamhet (fritidsgårdar, kvartersgårdar, Ungdomens Hus o dylikt) 1981 och 2002.

	1981¹⁰	2002	Förändringar i %
Öppen verksamhet	220	78	-65

Vi ser att den öppna verksamheten i Stockholms stad får 65% mindre pengar i dag än 1981

Ulf Blomdahl
Stig Elofsson
Jari Öhman

¹⁰ Nettokostnaderna för den öppna verksamheten 1981 var 92,2 Mkr.

I tabell 2 redovisas hur satsningar på öppen verksamhet förändrats under perioden 1981 till 2002 om man ställer dessa i relation till antalet ungdomar i åldersgruppen 13-19 år, dvs den grupp som främst nyttjar öppna verksamheter.

Tabell 2. Nettokostnader per tonåring i 2001 års penningvärde för öppen verksamhet (fritidsgårdar, kvartersgårdar, Ungdomens Hus o dylikt) 1981, 1990 och 2002.

	Nettokostnader/år Mkr	Antal 13-19- åringar	Kostnad per 13- 19 åring (kr)
1981 ¹¹	220	42 443	5183
1990 ¹²	127	39 482	3217
2002	78	50 367	1549

Vi kan konstatera att stadens kostnader per tonåring för öppen verksamhet 1981 var 5183 kronor. Motsvarande siffra 2002 var 1549 kronor.

Staden har alltså minskat sina satsningar på öppen verksamhet per tonåring med 70%.

Ulf Blomdahl
Stig Elofsson
Jari Öhman

¹¹ Nettokostnaderna för den öppna verksamheten 1981 var 92,2 Mkr.

¹² Nettokostnaderna för den öppna verksamheten 1990 var 99 Mkr.

I tabell 3 jämförs satsningarna på öppen verksamhet med satsningarna på kulturskolan.

Tabell 3. Nettokostnader (Mkr) i 2001 års penningvärde för **öppen verksamhet** (fritidsgårdar, kvartersgårdar, Ungdomens Hus o dylikt) och **Kulturskolan** 1990 och 2002.

	1990	2002	Förändringar i %
Öppen verksamhet ¹³	127	78	-39
Kulturskolan ^{14 15}	95	98	+ 3

De ekonomiska resurserna för den öppna verksamheten har minskat med 39% år 2002 jämfört med år 1990. Kulturskolan har däremot ungefär oförändrade resurser.

Ulf Blomdahl
Stig Elofsson
Jari Öhman

¹³ Nettokostnader för öppen verksamhet var 99 Mkr för 1990.

¹⁴ Nettokostnaden för Musikskolan och Vår Teater var 74 Mkr 1990. Dessa två separata delar av den nuvarande kulturskolan ingår i det vi 1990 kallar Kulturskolan. Inom ramen för Vår Teater fanns dock 1990 möjligheter för barn och ungdomar att dansa och syssla med Bild och Form. Se Hägglund Kent, **Vår Teater – de första 60 åren**, sid 9.

¹⁵ I Kulturskolan ingår 2002 Musikskolan, Vår Teater och de två nystartade ämnena Bild&Form och Dans. 63% av deltagarna finns i Musikskolan, 31% i Vår Teater, 4% i Dansen och 2% i Bild&Form. Tyvärr går det inte utan en större arbetsinsats att ta reda på hur mycket pengar de gamla ämnena Musikskolan och Vår Teater har i dag jämfört med 1981 eller 2002.

Litteraturförteckning

Blomdahl, U, **PM angående offentligt resursutnyttjande på fritidsområdet**, 1990, Fritid Stockholm.

Hägglund, K, **Vår Teater- de första 60 åren**, 2002, Kulturskolan i Stockholm.

Rickmer, B-M, **Sammanställning 90-10-27**, 1990, Fritid Stockholm (finns nu på forskningsenheten vid idrottsförvaltningen).

Öhman, J, **Redovisning av fritidsgårds-kvartersgårds-parkleks-och fältverksamhet i Stockholms stad 2002**, 2002, Idrott Stockholm.